

Nader onderzoek kerkuil en steenuil

Oosterweg 172 te Wijchen

Datum : 22 april 2021
Versie : 1
Projectnummer : P20-0349
Opdrachtgever : Pouderoyen Tonnaer
Opgesteld door : J. van Hout
Kwaliteitscontrole : N. Arts-Smits

Kader

Een initiatiefnemer is voornemens op het perceel Oosterweg 172 te Wijchen een aantal agrarische bedrijfsgebouwen te slopen, de bestaande woonboerderij te splitsen in twee woningen en twee woningen bij te bouwen. In verband met de voorgenomen plannen is in 2020 een toets flora en fauna uitgevoerd (Staro Natuur en Buitengebied, P20-0280). Hieruit is gebleken dat de schuur binnen het plangebied mogelijk gebruikt wordt als nestlocatie door kerkuil en/of steenuil en dat de tuin en akker/weide mogelijk onderdeel is van het leefgebied van bovengenoemde soorten.

Indien vaste rust- en verblijfplaatsen of functioneel leefgebied van kerkuil en/of steenuil aanwezig zijn in het plangebied, kunnen de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten hebben hierop. Om eventuele overtreding van de Wet natuurbescherming te kunnen voorkomen, is een nader onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van leefgebied en nestlocaties van kerkuilen en/of steenuilen in de schuur en de omgeving van het plangebied. In onderhavige notitie worden de resultaten van het nader onderzoek beschreven.

De ligging van het plangebied in de ruimere omgeving is weergegeven in figuur 1. De globale begrenzing van het onderzoeksgebied is weergegeven in figuur 2. Het plangebied bestaat uit een woonhuis met tuin (1), een stal (2) en een schuur (3) met daaromheen verharding en in het westen een akker (4), zie figuur 1. Op pagina 2 en 3 is een foto-impressie van het plangebied opgenomen.

Figuur 1. Ligging plangebied (gele lijn) (bron: Google Maps)

Figuur 2. Globale begrenzing plangebied (gele lijn) (bron: Google Maps) met (1) het woonhuis, (2) de stal, (3) de schuur en (4) de akker

Foto 1. Het woonhuis (nr. 1)

Foto 2. Een aanbouw aan het woonhuis

Foto 3. Stal in het oosten van het plangebied (nr. 2)

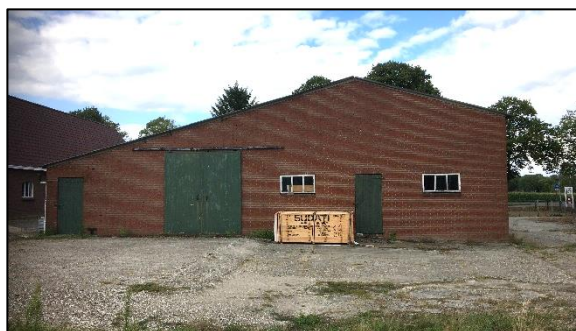

Foto 4. Stal in het oosten van het plangebied

Foto 5. Schuur in het zuiden van het plangebied (nr. 3)

Foto 6. Schuur in het zuiden van het plangebied

Foto 7. Akker in het westen van het plangebied (nr. 4)

Foto 8. Akker in het westen van het plangebied

Onderzoeksmethode

Veldonderzoek

Steenuil

Om de aanwezigheid van essentieel leefgebied van steenuil binnen het plangebied en in de omgeving vast te stellen zijn drie veldbezoeken uitgevoerd, waarbij er minimaal een maand tussen het eerste en het laatste bezoek zit. De veldbezoeken zijn uitgevoerd in de avondschemer. In tabel 1 zijn de data van de veldbezoeken en de weersomstandigheden weergegeven.

Tijdens de veldbezoeken is op zicht en geluid geïnventariseerd. Daarbij is geluisterd naar de roep van steenuilen in de omgeving. Tevens is met behulp van een draagbare bluetoothspeaker de baltsroep van steenuil afgespeeld. Hiermee worden eventueel in de omgeving aanwezige steenuilen uitgelokt om hun roep te laten horen. Op deze manier is het plangebied en de omgeving onderzocht op aan- of afwezigheid van territoria van steenuilen.

Daarnaast is een sporenonderzoek uitgevoerd waarbij is gezocht naar braakballen, krijstrepen en andere sporen van uilen.

Kerkuil

Om de aanwezigheid van essentieel leefgebied van kerkuil binnen en in de omgeving van het plangebied vast te stellen zijn drie veldbezoeken uitgevoerd, waarbij er minimaal 1 maand tussen het eerste en het laatste bezoek zit. De veldbezoeken zijn uitgevoerd in de avondschemer. In tabel 1 zijn de data van de veldbezoeken en de weersomstandigheden weergegeven.

Op basis van de habitatkenmerken waarvan de kerkuil afhankelijk is, zijn de meest kansrijke plekken in en rond het plangebied bepaald. Op deze plekken is waar mogelijk gezocht naar sporen van kerkuil, zoals braakballen en krijstrepen. Tijdens de veldbezoeken is op zicht en geluid geïnventariseerd. Daarbij is geluisterd naar de roep van kerkuilen in de omgeving.

Daarnaast is een sporenonderzoek uitgevoerd waarbij is gezocht naar braakballen, krijstrepen en andere sporen van uilen.

Tabel 1. Overzicht veldbezoeken en weersomstandigheden. Onderzoeker: MB= Mark Benders; IL= Ivo Lustenhouwer

Datum	Tijd (van – tot)	Onderzoeker	Steenuil	Kerkuil	Bewolking	Temp	Neerslag	Wind
25-02-2021	18:30 – 20:00	MB en IL	x	x	Zwaar bewolkt	10 °C	Begin regen, na half uur droog	Windkracht 2
09-03-2021	18:30 – 20:00	IL	x	x	Zwaar bewolkt	6 °C	Droog	Windkracht 2
29-03-2021	20.45 – 22:15	IL	5	x	helder	14 °C	Droog	Windkracht 2

Bronnenonderzoek

Naast het veldonderzoek is een bronnenonderzoek uitgevoerd, waarbij gezocht is naar bekende waarnemingen en vaste rust- en verblijfplaatsen van kerkuil en steenuil in het plangebied en de omgeving daarvan. In het kader van dit bronnenonderzoek is gebruik gemaakt van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Daarnaast zijn de Vogelwerkgroep Nijmegen en Uilen vogelwerkgroep IVN Grave geraadpleegd om een goed beeld te krijgen van de aanwezigheid van uilen in de omgeving van het plangebied. De gehanteerde onderzoeksmethode komt overeen met de onderzoeksinspanningen die worden voorgeschreven in het Kennisdocument Kerkuil *Tyto alba*, Versie 1.0, juli 2017 en het Kennisdocument Steenuil *Athene Noctua*, Versie 1.0, juli 2017.

Resultaten onderzoek uilen

Via de Vogelwerkgroep Nijmegen en Uilen vogelwerkgroep IVN Grave is informatie verkregen van de bekende broedlocaties van steenuilen, kerkuilen en mogelijk andere uilen in en rond de Oosterweg. Deze locaties zijn opgenomen in tabel 2.

Tabel 2. Bekende nestlocaties van steenuil, kerkuil en overige uilen in de omgeving van Oosterweg

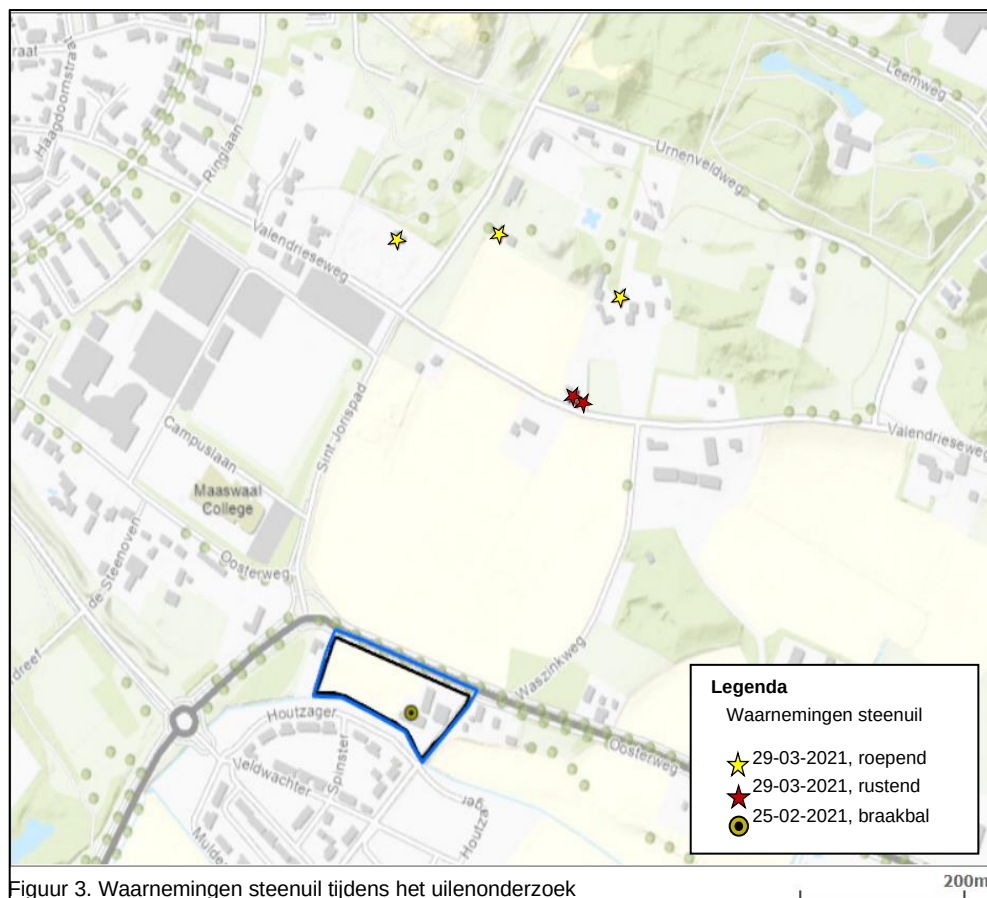
Adres	Plaats	Kerkuil	Steenuil	Ransuil
Oosterweg 220	Wijchen		x	
Valendrieseweg 167	Wijchen		x	
Oosterweg 186	Wijchen			x

Steenuil

Tijdens het eerste veldbezoek, 25 februari 2021, is geen steenuil waargenomen. Wel is een oude braakbal in de schuur (nr. 3) van het plangebied gevonden, zie figuur 3. Het is niet bekend van welke vogelsoort de braakbal was. In de schuren zijn geen andere sporen van vogels aangetroffen, zoals krijtsporen.

Ook tijdens het tweede en veldbezoek zijn geen steenuilen waargenomen.

Op 29 maart 2021, tijdens het derde veldbezoek, zijn geen steenuilen in het plangebied waargenomen. In de nabije omgeving van het plangebied zijn vijf steenuilen waargenomen op ongeveer 400 meter afstand ten noorden van het plangebied. Op één locatie zijn twee steenuilen, vermoedelijk een paar, op een dak waargenomen. De steenuilen vertoonden territoriaal gedrag. Op drie andere locaties ten noorden van het plangebied zijn roepende steenuilen waargenomen na het afspelen van de baltsroep van steenuilen.

Figuur 3. Waarnemingen steenuil tijdens het uilenonderzoek

Kerkuil

Tijdens de drie veldbezoeken is geen kerkuil waargenomen. Wel is tijdens het eerste veldbezoek, 25 februari 2021, een braakbal in de schuur (nr. 3) van het plangebied gevonden, zie figuur 3. Het is niet bekend van welke vogelsoort de braakbal is.

Effectbeoordeling en toetsing Wet natuurbescherming

Steenuil

Een functioneel leefgebied van een steenuil bestaat uit een open tot halfopen landschap met korte en/of verruigde vegetatie waarbinnen de steenuil kan foerageren. Steenuilen foerageren gemiddeld tot op een afstand van 300 meter van de nestlocatie (BIJ12 2017). De steenuil zoekt voedsel op plaatsen waar lange en korte vegetatie elkaar afwisselen, zoals schapen en paardenweitjes, erven, moestuinen en tuinen. Op de menulijst van de steenuil staan: muizen (vooral veld- en bosmuizen, maar ook woelratten), kleine vogels (mussen, spreeuwen en merels), meikevers, diverse soorten loopkevers, mestkevers, oorwormen, nachtvinders, spinnen, larven, rupsen, kikkers, salamanders, vleermuizen en regenwormen. Naast het foerageergebied dienen er ruimtes in bebouwingen, nestkasten en boomholten aanwezig te zijn die kunnen dienen als nestgelegenheid.

Belang van het plangebied voor de steenuil

In het plangebied zijn geen uilen waargenomen.

Ten noorden van het plangebied zijn vijf steenuilen waargenomen, waarvan drie roepende steenuilen en twee rustende steenuilen. De twee rustende steenuilen betroffen waarschijnlijk de uilen die gebruik maken van de geplaatste nestkast op de Valendrieseweg 167. Het plangebied ligt op ongeveer 350 meter afstand van deze nestlocatie. Van de overige drie roepende steenuilen is niet bekend waar de nestlocaties zich precies bevinden. Verder zijn twee nestkasten geplaatst op de Oosterweg 220, ten oosten van het plangebied. Ten oosten van het plangebied zijn geen uilen waargenomen.

Binnen en rondom het plangebied is voldoende (half)open landschap aanwezig. Weiland en zijn over het algemeen geschikt als onderdeel van het functioneel leefgebied van steenuilen. De huidige akkers binnen het plangebied liggen op circa 400 meter afstand van de waarnemingen. De akkers binnen het plangebied kunnen zodoende dienen als foerageergebied van steenuilen. Echter, zijn er geen territoriale steenuilen waargenomen tijdens de veldbezoeken. Dat betekent dat het plangebied geen onderdeel is van het territorium van een steenuilpaar. Verwacht wordt dat steenuilen daarom slechts incidenteel foerageren binnen het plangebied. Het plangebied maakt geen onderdeel uit van het functionele leefgebied van een steenuilpaar.

Effecten voorgenomen plannen

Foerageergebied

Het onderzoek heeft uitgewezen dat het plangebied slechts incidenteel gebruikt wordt door steenuilen om te foerageren. Het plangebied is geen onderdeel van het functionele leefgebied van een steenuilpaar. In de omgeving van het plangebied blijft voldoende geschikt foerageergebied voor de steenuil. Ten noorden, oosten en westen zijn namelijk voldoende geschikte akkers en weilanden aanwezig. De bouw van nieuwe woningen zullen daarom geen significant effect hebben op het aanwezige foerageergebied van steenuilen. Bovendien zal er na de geplande werkzaamheden binnen het plangebied foerageergebied aanwezig zijn door de aanleg van de weide en de landschappelijke inrichting. De geplande werkzaamheden binnen het plangebied zullen geen significant negatief effect hebben op de functionele leefomgeving van de steenuil.

De voorgenomen plannen en werkzaamheden hebben geen overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming tot gevolg.

Verblijfplaatsen

Het onderzoek heeft uitgewezen dat in het plangebied geen steenuilen zijn die gebruik maken van de schuur als nestgelegenheid. Bij de sloop van de schuur en de bedrijfsgebouwen worden geen vaste rust- en verblijfplaatsen van steenuil vernietigd.

De voorgenomen plannen en werkzaamheden hebben geen overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming tot gevolg.

Kerkuil

Kerkuil is een standvogel. Na vestiging blijven ze in de meeste gevallen hun hele leven in hetzelfde gebied. Kerkuilen hebben een zeer groot leefgebied, tot maximaal 12 km². De soort komt voor in cultuurland met gras- en bouwlanden die begrensd worden door kruidenrijke akkerlanden, heggen, bosjes of houtwallen. Kerkuilen nestelen met voorkeur in hoge, donkere delen van boerenschuren, kerken, torens en kastelen of in geplaatste nestkasten. Binnen het territorium zijn een aantal vaste plekken die worden gebruikt als nest- of rustplaats. De functionele leefomgeving van een nest moet het hele jaar voldoende voedsel leveren en is daarom van groot belang. Naast foerageergebied en nestlocatie zijn zit- en uitkijkposten binnen het functioneel leefgebied ook van belang. Het plangebied en omgeving lijkt daarom gunstig te zijn als leefgebied voor kerkuil.

Belang van het plangebied voor de kerkuil

Binnen het plangebied is een braakbal van een onbekende soort gevonden in de schuur. In het plangebied en directe omgeving zijn tijdens het onderzoek geen uilen waargenomen. De akker binnen het plangebied kan dienen als foerageergebied van de kerkuil. Tijdens de veldbezoeken zijn echter geen kerkuilen waargenomen. Ook zijn geen nestlocaties of nestkasten bekend van de kerkuil in de omgeving. Het is aannemelijk dat kerkuilen niet of slechts incidenteel foerageren binnen het plangebied.

Effecten voorgenomen plannen

Van kerkuil is tijdens de veldbezoeken geen territorium of nestlocatie vastgesteld in het plangebied.

Verblijfplaats

In de gebouwen in het plangebied is geen verblijfplaats van kerkuil aanwezig. De sloop van de gebouwen zal daardoor geen vernietiging van een vaste rust- en verblijfplaats van kerkuil tot gevolg hebben.

Foerageergebied

Kerkuilen hebben een zeer groot leefgebied, tot maximaal 12 km². In het plangebied zijn tijdens het onderzoek geen foeragerende kerkuilen in het plangebied waargenomen. Ook zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen bekend van kerkuil in de directe omgeving van het plangebied.

De voorgenomen plannen; het bebouwen van de akker en weide heeft daarom geen negatief effect op de functionele leefomgeving van de kerkuil. Ten aanzien van de kerkuil worden door de voorgenomen plannen en werkzaamheden de verbodsbepaling van de Wet natuurbescherming niet overtreden.

Ransuil

Vanuit de Vogelwerkgroep is duidelijk geworden dat vroeger een ransuil heeft gebroed op Oosterweg 186. Het is niet bekend of de ransuil hier nog zit of niet.

Het leefgebied van de ransuil kan tot enkele vierkante kilometers groot zijn. Het territorium waarbinnen de ransuil tijdens het broedseizoen actief is, is ongeveer 75 meter rondom de nestlocatie. Dit wordt gerekend tot het essentieel leefgebied van ransuil. Het plangebied ligt circa 60 meter ten westen van

Oosterweg 186. Het plangebied valt binnen het essentieel leefgebied van ransuil. Echter, tijdens de veldbezoeken zijn geen ransuilen waargenomen. Het is ook niet bekend of de nestplaats nog in gebruik is door ransuil.

In de omgeving van het plangebied blijft voldoende geschikt foerageergebied voor de ransuil rondom de mogelijke nestplaats van ransuil. Ten noorden, oosten en westen zijn namelijk voldoende geschikte akkers en weilanden aanwezig. De bouw van nieuwe woningen zullen daarom geen significant effect hebben op het aanwezige foerageergebied van ransuilen. Bovendien zal er na de geplande werkzaamheden binnen het plangebied foerageergebied aanwezig zijn door de aanleg van de weide en de landschappelijke inrichting. De geplande werkzaamheden binnen het plangebied zullen geen (significant) negatief effect hebben op de functionele leefomgeving van de ransuil. Overtredingen van verbodsbepalingen opgenomen in de Wet natuurbescherming voor de ransuil zijn daardoor uit te sluiten.

Conclusie

Steenuil

Onderzoek heeft uitgewezen dat het plangebied mogelijk incidenteel gebruikt wordt door steenuilen als foerageergebied. Binnen het plangebied zijn echter geen steenuilen waargenomen.

De voorgenomen plannen hebben geen significant negatief effect op de steenuil, omdat er in de het plangebied geen vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig zijn en het plangebied geen onderdeel vormt van het functionele leefgebied van een steenuilpaar.

Daarnaast worden bij de realisatie van de voorgenomen plannen een boomgaard en een weide en een landschappelijke inrichting aan de zuidzijde gerealiseerd, die kunnen dienen als foerageergebied voor steenuil. De verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming worden niet overtreden bij het uitvoeren van de voorgenomen plannen en de werkzaamheden.

Kerkuil

Onderzoek heeft uitgewezen dat er geen territorium of nestlocaties van kerkuil in het plangebied en de directe omgeving aanwezig zijn. De voorgenomen plannen hebben geen negatief effect op het leefgebied van de kerkuil. De verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming worden niet overtreden bij het uitvoeren van de voorgenomen plannen en de werkzaamheden.

Ransuil

Onderzoek heeft uitgewezen dat het plangebied mogelijk onderdeel is van het essentieel leefgebied van ransuil. Op Oosterweg 186 heeft in het verleden een ransuil gebroed. Het is onduidelijk of deze locatie nog als nestlocatie dient voor ransuil. Binnen het plangebied en de omgeving is geen ransuil waargenomen tijdens de veldbezoeken. De voorgenomen plannen hebben geen significant negatief effect op de ransuil, omdat er in de omgeving van het plangebied voldoende geschikt foerageergebied aanwezig blijft en bij de realisatie van de voorgenomen plannen een weide en boomgaard wordt aangelegd, die kunnen dienen als foerageerplaats voor ransuil. De verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming worden niet overtreden bij het uitvoeren van de voorgenomen plannen en de werkzaamheden.

Aanbevelingen

Het is aan te bevelen om bij de landschappelijke inpassing gebruik te maken van autochtone, inheemse boom- en struiksoorten, zodat insecten, vogels en andere dieren hier voldoende voedsel kunnen vinden.

Afhankelijk van de kwaliteit van de te realiseren weide en boomgaard, biedt het plangebied in de toekomst wellicht de mogelijkheid om een nestkast voor steenuil op het terrein te plaatsen. Zodoende wordt het leefgebied voor steenuil verbeterd en krijgt het plangebied een hogere ecologische waarde.

Literatuur

- + Bij12. 2017. Kerkuil. *Tyto alba*. Kennisdocument. Versie 1.0 Juli 2017
- + Bij12. 2017. Steenuil. *Athene noctua*. Kennisdocument. Versie 1.0 Juli 2017
- + Netwerk Groene Bureaus. 2017. Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet Natuurbescherming. Versie juli 2017.